

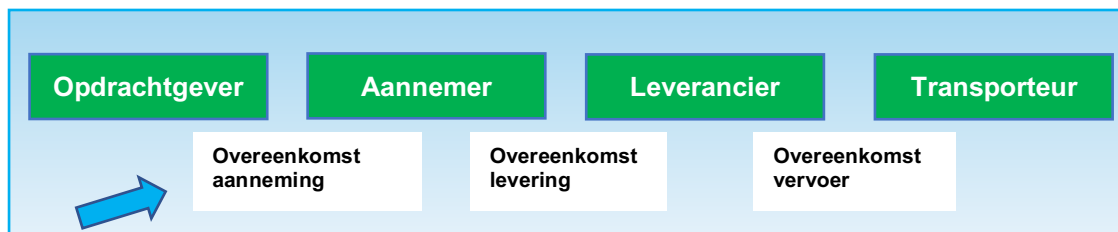
Extreem lage waterstanden: recht op verrekening bij aanleg en onderhoud sportvelden?

Extreem lage waterstanden zorgen ervoor dat scheepvaart duurder wordt: er zijn meer schepen nodig. De scheepvaart berekent een laagwatertoeslag door. Gevolg is dat daarmee deze zomer de prijzen voor grondstoffen en materialen stijgen. Soms met wel 25 %. Bovendien brengt het lage water ook vertraging van de levering van de grondstoffen en materialen met zich mee. Deze prijsverhoging en vertraging hebben directe gevolgen voor de aanleg en onderhoud van sportvelden.

Vragen die opkomen zijn: wie gaat die extra kosten betalen? De opdrachtgever, de aannemer en/of de leverancier? Gaat het om een onvoorziene omstandigheid die voor verrekening in aanmerking komt?

Of er kosten kunnen worden doorberekend hangt af van de gemaakte afspraken. Wanneer in overeenkomsten en/of algemene voorwaarden is bepaald hoe er moet worden omgegaan met kostenverhogende omstandigheden, dan is dat leidend.

Hierna zal worden ingezoomd op de verhouding tussen opdrachtgever en aannemer.

Welke wettelijke bepalingen en standaardvoorwaarden kunnen een aanspraak op vergoeding mogelijk maken?

Wet / voorwaarden	Bepaling
Burgerlijk wetboek	Artikel 7:753 BW: kostenverhogende omstandigheden bij aanneming Artikel 6:258 BW: algemene bepaling voor onvoorziene omstandigheden
UAV 2012	§ 47 UAV 2012: kostenverhogende omstandigheden
UAV-GC 2005	§ 44 UAV-GC 2005: kostenverhogende omstandigheden
RAW-systematiek	§ 01.04.01 RAW bestek

Op basis van de wet kan de rechter op vordering van de aannemer bij kostenverhogende omstandigheden de aanneemsom aanpassen. Als de UAV 2012 van toepassing is, dan geldt het volgende.

Wanneer kan een beroep op kostenverhogende omstandigheden in de zin van § 47 UAV 2012 slagen?

Ten eerste dient te worden voldaan aan de volgende eisen (§ 47 lid 1 UAV 2012):

1. De omstandigheden zijn van dien aard dat bij het aangaan van de aanneemovereenkomst geen rekening behoefde te worden gehouden met de kans dat zij zich zouden voordoen;
2. De omstandigheden komen niet voor rekening van de aannemer;
3. De omstandigheden verhogen de kosten van het werk aanzienlijk.

Als voldaan is aan deze eisen, dan kan de aannemer aanspraak maken op vergoeding.

Met welke omstandigheden hoefde de aannemer bij lage waterstanden geen rekening te houden?

Moment van het aangaan van de overeenkomst

Wordt bij het aangaan van de overeenkomst een lange droge periode verwacht of wordt tijdens of na een periode van extreme droogte gecontracteerd, dan is er geen sprake van een onvoorziene omstandigheid. Omgekeerd: wanneer in januari wordt gecontracteerd en in juli uitgevoerd, dan is extreme droogte niet te voorzien.

Weinig voorkomend / frequentie

Een omstandigheid die zich zelden of nooit voordoet, zoals extreem lage waterstanden, is niet voorzienbaar. Uit twee uitspraken van de Raad van Arbitrage voor de Bouw vloeit voort dat een aannemer geen rekening hoeft te houden met lage waterstanden die abnormaal lang duren.

“Op grond van de ter beschikking gestelde gegevens zijn arbiters van oordeel dat de frequentie van de laagwaterstanden die in 95% van de beschouwde jaren niet is bereikt, als dermate extreem moet worden beschouwd dat aannemster bij het tot stand komen van de overeenkomst geen rekening behoeft te houden met de kans dat ze zich zou voordoen.”

Op basis van rechtspraak is het aannemelijk dat de aannemer geen rekening hoeft te houden met lage waterstanden die abnormaal (frequentie van 27 dagen) lang duren, indien hij bij de totstandkoming van de overeenkomst niet wist of behoorde te weten van de lage waterstanden.

Of de huidige extreme droge periode moet worden aangemerkt als onvoorzien is arbitrair. Dit zal derhalve moeten worden voorgelegd aan een arbiter of rechter. Bij het vormen van het oordeel kan ook klimaatverandering een rol spelen.

Ad 3. Wanneer zijn de kosten van het werk aanzienlijk?

Over wanneer de kosten van het werk aanzienlijk zijn is in de UAV 2012 niets vermeld, maar blijkt uit de rechtspraak en literatuur.

Voorbeelden uit de rechtspraak ter bepaling of sprake is van een aanzienlijke kostenverhoging van het werk zijn de verhouding van de stijging van de kosten in relatie tot de overeengekomen risicoposten, het oorspronkelijke kostenpeil, een kostenpost of de aanneemsom.

Een kostenverhoging van 5% of meer op de aanneemsom wordt in algemene zin in de rechtspraak en literatuur beschouwd als aanzienlijk. Deze 5% is geen absolute grens. Per branche en per opdracht kan een hoger dan wel lager percentage van toepassing zijn.

Kunnen kosten als gevolg van vertraging worden doorberekend?

Wanneer vaststaat dat er sprake is van een kostenverhogende omstandigheid kan de aannemer op grond van § 8 lid 5 UAV 2012 (of § 44 UAV-GC 2005) om verlenging van de opleveringstermijn en vergoeding vragen.

Wat als er in een bestek is uitgesloten dat kostenverhogende omstandigheden verrekend mogen worden? Is dat mogelijk?

Uitsluiten van een beroep op kostenverhogende omstandigheden is mogelijk. Op grond van § 47 lid 5 UAV 2012 prevaleert een bijzondere bepaling in bijvoorbeeld het bestek of overeenkomst boven de bepaling over kostenverhogende omstandigheden in § 47 UAV 2012.

Als bijvoorbeeld in een bestek de verrekening van wijzigingen in prijzen, lonen en sociale lasten is uitgesloten, dan kan een beroep op onvoorziene omstandigheden nog steeds wel mogelijk zijn. Denk daarbij aan zeer extreme situaties.

Maakt het uit of er een RAW-bestek is opgesteld waarbij de UAV 2012 van toepassing zijn verklaard of een geïntegreerd contract waarbij de UAV-GC 2005 van toepassing is verklaard?

Conform § 47 lid 1 UAV 2012 kan de aannemer wél aanspraak maken op bijbetaling wegens onvoorziene omstandigheden, indien de kostenverhogende omstandigheid aanzienlijk is. De aannemer zal dan moeten bewijzen dat de kostenverhoging aanzienlijk is.

Wanneer op basis van de UAV-GC 2005 is gecontracteerd, dan zijn er enkele verschillen. Belangrijkste is dat er geen sprake hoeft te zijn van een aanzienlijke kostenverhoging.

Hoe kunnen partijen hier het beste in de toekomst mee omgaan?

Het is raadzaam dat opdrachtgever en aannemer met elkaar in gesprek gaan omtrent de vraag ‘hoe om te gaan met kostenverhogende omstandigheden in deze specifieke branche’. Er kan dan consensus komen over wat partijen – bijvoorbeeld bij extreem lage waterstanden – van elkaar mogen verwachten.

Overigens kunnen aannemers – die contracteren met transporteurs en leveranciers – het beste zoveel mogelijk bij opdrachtverlening back-to-back afspraken maken en prijzen zoveel mogelijk in een vroeg stadium vastleggen.